మొయిలు

అవతల పెద్దమనిషి నామీద ఆపేక్షగానే పలుకరించాడు: నేనూ, చాల మర్యాదగానే సమాధానం చెప్పాను: కాని, వినీ వినడంతోనే, కొంప ముంచేంతకోపం రిమ్మ ఎత్తుకు వచ్చింది ఆయనకు: "నీకింత తలపొగరా" అన్నంత కొరకొరగా చూశాడు: తిట్టబోయేంత ధూకుడులో దౌడలు ఆడించాడు; కాని, ఏమనుకున్నాడో ఏమో, అనబోయేవన్నీ దిగమ్రింగుకుని, – కాల్చేట్టూ,

"ఏంభాషరా, అది?" అనిమటుకు అని ఊరుకున్నాడు:

నేను, తెల్లమొగం వేసినట్టు, "ఏం!" అనేది తడబడుతూ ఉచ్చరించి – "తెలుగే, మన తెలుగే!" అన్నాను:–

ఆ సౌమ్యుడు తిక్క అదమాయించుకుంటూ "అలాగేం!" అంటూ మెడబెణికేంత రివ్వున రుంజుకుని, నా మొగం చూడడానికి తనకు వేసే అసహ్యం యావత్తూ అడుగులు తాటించడంలో తాహతుమేరకు ప్రదర్శిస్తూ, కళ్ళముందు నుంచీ, ఏతావతా కథలోంచీ నిష్క్రమించాడు–

పోతే పోయినాడు! మన కేం విచారంలేదు! ఆ పెద్ద మనిషికి యీ కథతో యిక ఏమీ ప్రమేయంలేదు.

కాగా, 'అసలు సంగతి ఏమిటంటే, అతడు నన్ను, అడిగిందేమిటి, నేను చెప్పిందేమిటి, అందులో ఏమన్నా పొల్లుందా, ఏమన్నా తూలానా?, సంగతేమిటో చివరకు తెలుతుంది –

వెనుకటికి ఒకసారి మనవాడికి ఒకడికి యిల్లాంటి చిక్కే వచ్చింది, అది అనవసరంగా లాభించింది:

మనమూ ఆ నోమేపడితే, మన చేతి రాయికూడా, ఎన్నడన్నా తగిలితే, అలాగే నాలుగురాళ్లు రాలక పోవుకదా, అని మానవసహజమైన ఆశ! అలా అనుకునే, అనే, ఇంతకుముందు, ఆ గృహస్థుతో పేచీ తెచ్చుకుంది:

మనవా డన్నానే, వాడికీ ఎత్తుగడ యిలాగే ప్రారంభం అయింది:

తలవంచుకుని, తన మానాన, తన త్రోవను తాను పోతున్నాడు: అదే తరుణానికి, ఆ పక్క డాబాలోంచి, ఆవిడ, చేటలో కూరచెక్కలు వీధిలో పారవేయడానికి అరుగుమీదికి వచ్చింది: వీడినిచూసి, పాపం, మర్యాదగానే ఆపేక్షగానే పలుకరించింది: వీడూ అలాగే జవాబు చెప్పాడు:

వినీ వినడంతోనే, ఆవిడమటుకు ఎంగిలి విస్తరిమీదకు కొట్టుకువచ్చినట్లు ఎగిరి వెనుకకు ఒక్కగంతువేసి, తలుపు పగిలేటట్టు విసిరికొట్టింది:

ఈవిడ ఈ అఘాత్యమేమిటో, వీడికి అర్థంకాలేదు: తాను ఏమన్నాడని? అన్నదాంట్లో తప్పు ఏమన్నా ఉందా!, ప్ఫ? –ఏమిటో అర్థంకాలేదు:

ఆలోచించిచూసి, ఒక్కటే అనుకున్నాడు. ఈ బెడదకంతకూ మూలకారణం వీరేశలింగం పంతులుగారు బ్రతికి ఉండకపోవడం!–

...వయోధర్మాన్ని పట్టిచూసినా, మాంచి ఉమ్మసంమీద ఉంది: అందరు అమ్మలక్కలు లాగానే మూడు పువ్వులూ ఆరు కాయలుగా కాపురం చేస్తూండవలసిన ఈడు:

ఆ ముద్దూ ముచ్చటా ఏమీ కొనసాగకుండా, ఆ చిన్నదాని బ్రతుకు అలా అయిపోవడం, అయిపోయినదానికి వగపేమిటికని, గుండె రాయిచేసుకుని, ఆ చిన్నదాని గొంతుక్కి మరో మూడు ముళ్లువేయించే దక్షుడు అంటూ లేకపోవడం, ఏతావాతా ఆ జీవితం అలా నిప్పచ్చరమైపోయి, వంటయింటి సాలైపోవడం, ఆవిడ అకారణంగా ఛర్రమన్న దంటే, మన వాడికి ఆశ్చర్యం వేయలేదు. పాప మనిపించింది ఆ బ్రతుకుమీద జాలేసింది:

వెనుకటికి, మహర్షులకు కరవొచ్చేంత కోపం ఉండేదంటే, ఇదే కారణం అయివుంటుంది: ఇదే అంటే, ఆ ఇనుప కచ్చడాలే!

–మేము యిద్దరమూ వాడిగదిలో కూచుని, యీ విషయమే అనుకుంటున్నాము: ఇంతలోకే ఆయన చక్కావచ్చాడు:

ఆయన అంటే, ఓ పెద్దమనిషి, కులగోత్రాలు ఎన్నవలసిన అగత్యంలేదు, సజావైన సదా కోటలింగాల్లో, ఇదో అంకె!–

ఎందుకు వచ్చాడు? వీడితో పోట్లాడడానికి, అది, స్పష్టంగా కనిపిస్తూనేవుంది, ఆ రావడంలో, ఆ కూచోడంలో, ఆ దూకుడంతా?

పోట్లాటదేనికి?, వాళ్లిద్దరూ ఏదో మాట్లాడుకున్నారు: ఎవర్నిగురించో తెలిసింది కాని, అసలు కిటు కేమిటో అంతు చిక్కలేదు.

“నీవలా అనడం మర్యాదా?” అన్నాడు ఆ పెద్దమనిషి: ఆవిడను ఏదో వీడు అన్నాడని, వెనకేసుకువచ్చాడు:

మనవాడు, జవాబు చెప్పేముందు, తొణక్కుండా కొంచెం నిదానంగా ఆలోచించాడు:

“ఆవిడను నేను ఏదో అంటే, మీకు కోపం రావడానికి కారణం,? అని పాఠంచెప్పినట్టు పరకాయించి అడిగాడు: ఆ నోట, తడుముడే తప్ప, సమాధానం వెంటనే పెగిలింది కాదు:

“ఏమిటి ఈ సంబంధం!” అని తనలో తాను అనుకున్నాడు వీడు:

వచ్చిన పెద్దమనిషి గట్టి యిరకాటంలో పడ్డట్టుంది వైఖరి: నావంక చూసి, ఆ చూపే వీడివంక చూసి, “నీతో అయిదు నిమిషాలు ఒంటరిగా మాట్లాడుదామని వచ్చాను” అని నసిగాడు:

వీడు, “ఓ!” అన్నట్టు మొగం కోలచేసి, “రాగానే ఆ మాట చెప్పకపోయినారా, సరే ఒంటరిగా అంటే ఒక్కటే చిక్కు – ఉనికీ మనికీ ఉన్నది ఒక్కటే గది, మనం బయటికన్నా పోవాలి, వచ్చిన స్నేహితుణ్ణయినా ఇక్కడనుంచి తరిమివేయాలి...”

“మీరు కూచోండి. నేను మళ్ళీ వస్తాను” అని లేవబోయినాను: వీడు నన్ను కూలేశాడు.

"అలా కాదులే, ఎందుకైనా మంచిది, రోడ్డు ఎక్కితే, ఉభయులం నిర్మొగమాటంగా మాట్లాడుకోవచ్చును: నీవు కూడా!" అంటూ యిద్దరూ కలిసి వెళ్ళిపోయినారు–

నాకు ఇందాకటినుంచీ ఒక్క ముక్క అర్థంకాలేదు, వీళ్ళిద్దరిమధ్యా ఏమిటో పేచీ, ఎందుకొచ్చిందీ? వీడు సాధారణంగా ఓ జోలికీ శొంఠికీ అనవసరంగా పోడు: కావాలని చెయి చేసుకుంటే తాతలు దిగివచ్చినా బెసగడు. అసలు ఏమిటి సంగతి?–

ఇంతలోకే వీడూ తిరిగి వచ్చేశాడు: పట్టపగ్గాలులేనంత సంబరంతో వచ్చాడు: గదిఅంతా కలయదిరుగుతూ మౌనంగా వెక్కి వెక్కి నవ్వుకుంటున్నాడు.

నా మొగమంతా ప్రశ్నల్లే చేసుకు కూర్చున్నాను! ఒకటి రెండుసార్లు నావంక మిడిమిడిగా చూశాడు. కొంచెం బిగ్గిరిగా నవ్వుకున్నాడు.

"లే–కాఫీ త్రాగుదాం! –"

నోరెత్తకుండా వాడివెంట నడిచి వెళ్ళాను, ప్రశ్నను మ్రింగేసుకుంటూ.

ఇంకో అరగంటకు, అసలు సంగతేమిటో చెప్పాడు.

ఓ వెయ్యి రూపాయలు లంచం యిచ్చి, వీడి నోరు కట్టేసి వెళ్ళాడు ఆ పెద్దమనిషి –

ఎందుకూ? –

అందుకే, ఆ సంగతి వీడికి తెలిసినందుకే!–

–ఆవిడ కడుపుతూంది కన్నది! అంతా గప్‌చుప్‌గా జరిగింది! అది ఎలాగో వీడికి తెలిసింది–

"నీకు ఎలా తెలిసిందిరా! సప్తప్రాకారాల లోపల సంఘటన: పైగా ఆరుమాసాలనుంచీ నీవు ఊళ్ళో లేకనే పోతివి: మాకు ఒక్కళ్ళకూ తెలియదే, ఎక్కడా పొక్కందే!"

"ఒరేయ్! ఆ ప్రశ్నలన్నీ ఆ పెద్దమనిషి అడగవలసిందీ:, నీ కెందుకురా? –"

..."పోనీ ఎలా తెలిసిందో చెప్పరా బాబూ, ఏమన్నా అంజన ప్రభావమా?"

..."అంతేననుకో: రవి కంటపడని సంగతులు, కవి కంటపడతాయ్ అన్న ముసలివాళ్ళు వెర్రివాళ్ళా? నాకు తెలుసునని వాళ్ళకు నమ్మకం, నేను కాదంటే ఏంలాభం: ఆ నాలుగురాళ్ళూ దక్కకుండా పోవడమేగా!"

"నీ వనేదేమో నాకు అర్థం కావడంలేదు."

ఆయన వచ్చి కదలేసేదాకా **నాకూ అర్థం** కాలేదు: ఆ మానవుడి తత్తరపాటులో నాకు చూచాయగా కీలకం అందింది: పట్టిబుకాయింపుమీద నెట్టుకువచ్చాను: పాచిక ఠంచన్‌గా పారింది –

"అంటే,? – ఇంతకూ నీవు ఆవిడను ఏమన్నావ్?"

... "ఏ సుమూర్తాన అన్నానో, ఆ ఒక్క ముక్కా అక్షర లక్షలంత పనిచేసింది: బిడ్డకన్న విశ్వస్థమొగం చూడటం అంతయోగ్యప్రదమని నాకు యిదివరకు తెలియదు సుమీ అబ్బీ!"

..."ఇంకా సాగదీయక, ఆ ఒక్క ముక్కా ఏమిటో చెప్పుదూ..."

"చెపుతూంటినిగా"...

అవాళ నేను రైలుదిగి బండిలో వస్తున్నాను; ఈవిడ మేడ వసారాలో, నీరసంగా నిలుచుని ఉంది: ఆవిడ ఆరోగ్యంతో మనకు అంత ప్రసక్తి లేదుకనుక నేను ఆ విషయం అప్పుడంత పరకాయించలేదు. ఆవిడమీద మనకు ఎలాటి ధ్యాస ఉండటం అలవాటు లేదాయెను. అందుకని, అవాళ ఆవిడ కనపడ్డ సంగతే చప్పగా మరచిపోయినాను...

"...ఉపోద్ఘాతం పేనేస్తున్నావు..."

"కొంచెం ఓపికపట్టు, అసలుకాండకు యిదే అయువుపట్టు..."

"అవాళటికి – మళ్ళీ – యివాళ కనిపించింది – పలుకరించింది – అందులో తప్పేంలేదు – ఎబ్బెరికమూ లేదు – "ఏమయ్యా ఎప్పుడు రావడం –" అంది: నేనూ సజావుగానే సమాధానం చెప్పాను – చెప్పాననే అనుకున్నాను–"

"నేను కానిమాట ఏం అనలేదు సుమీ – "మీరు కన్నప్పుడే నండీ!–" ఇంతే– నా జవాబు: ఆవిడ, వినీ వినడంతోనే రగిలిపోయి, తలుపు ధణాయించింది కదా!–"

"నేను, అనాలని అనలేదు. అనడంలో, ఎలాటి చెడు ఉద్దేశమూ లేదు – కాని, ఎందుకు అన్నానా? – నా అవస్థ మనవిచేస్తాను."

"అంతకుముందు కొన్ని గంటలనుంచి కవిచౌడప్ప పద్యపాదం ఒకటి నన్ను పట్టుకు గుక్కతిప్పకోకుండా వేధిస్తాంది – ఇదోయ్ – "కన్నపుడు–" ఈ పద్యం నీకూ వచ్చుకాదూ?–"

"ఆవిడ నన్ను పలుకరించడంతోనే జవాబుక్రింద అముక్కే తోసుకువచ్చింది. నేనైతే ఆవంక చూశాను కాని: నన్ను యీావిడ చూసివుంటుందా లేదా అనే ఆలోచనన్నా రాలేదు–ఉన్న మాట అలాగ్గా అనేశాను: ఆమాటకు నానాఅర్థాలు ఉండటంతో, కథ యిలా సాగింది–

"చీకటిలో చేసిన తప్పుడుపని – పైగా, తాత్కాలికంగా కళ్ళు మూసుకుపోయికూడా చేసిందేమో, నేను అలా అనడంతో, నేను పసికట్టానని గంగ వెర్రు లెత్తిపోయింది – ఆవిడ కష్టానికీ సుఖానికీ అక్కరకు వచ్చింది, ఆ పెద్దమనిషే: ఉభయులూ కూడబలుక్కున్నట్టున్నారు: ఎలాగైనా నా నోరు కట్టివేయాలని వచ్చాడు –"

"అయన చెప్పిందంతా విన్నాను – వినగా వినగా నాకే జాలేసింది; ఆ అదుర్దాచూసి, పట్టుకు తన్నా లనిపించింది – అసహ్యం వేసింది –"

"నిజం చెప్పాను – కాని, అయన నమ్మలేదు: మొర్రో నాకేం తెలియదు – మీరే గంగలో కలిస్తే నాకేం – అని నేను అన్నకొద్దీ – నేను ఖచ్చితంగా అబద్ధం ఆడుతున్నాననీ, నాకు అంతా తెలుసుననీ, అయన మొరాయించాడు: ఎలాగైనా పరువు నిలపమని ప్రాధేయపడ్డాడు – అలాటి క్లిష్టపరిస్థితిలో – ఎదటి ఆసామీకన్న ఇనుమిక్కిలిగా, నేను ఇరకాటంలో పడ్డాను – కాదనలేకపోయినాను – ఇందులో నా దోషం అణుమాత్రమైనా ఉందంటావా!"

నేను, అంతావిని; ఏమంటానో అని, నావంక పరకాయించి చూస్తున్నాడు, వీడు: అనడానికి ఏంఉందీ? – మనసు ఉండబట్టలేక ఆవయసులో ఆవిడ అలా చాటుగా మాటుగా ఓమాటో అరమాటో సుఖపడ్డది–అంతకు ఇనుమిక్కిలి గాభరా,

గంద్రగోళం పడ్డది – అది, చివరకు ఇలా వీడికి యోగించింది! ఇందులో నేను **అ**నేందుకు ఏముందీ?–

నేను, నా ఆలోచనతో మౌనంగా ఉండటం చూసి, వీడు అందుకున్నాడు –

ఇన్నాళ్లకు తెలిసివచ్చిందిరా అబ్బీ! గ్రాంధిక భాషలో ఏదో యోగం ఉండబట్టే – వెనుకటి కొమ్ములు తిరిగిన కవులందరూ, దీన్ని పట్టుకు పాకులాడారు: వాళ్ళకూ తప్పకుండా లాభించే ఉంటుంది–

"ఒరేయి, నీ వనేదాంట్లో సబబులేదు–"

"ఉంది, నేను అనే దేమిటో నీకు, విపులంగా అర్థం కాలేదు. వ్యావహారిక భాష అయితే ఎంతసేపూ ముక్కుకు సూటిగా పోవడమేనాయను: అందులో మట్టుకు ఒక్కటే అర్థంగాని, ఇన్ని తికమకలు లేవుకదా!–నాకు ఏం తోస్తూన్నదంటే, చూడగా చూడగా, మనం అనుకున్న అర్థం ఒకటి, అవతలవాడికి అయే అర్థం ఒకటి – అలా అయినప్పుడే ఎన్నడైనా ఫలంపాటు! – ఒక గ్రాంధికభాషకే, ఆ సత్తా ఉన్నదని, – రుజువైందికద! – ఇకనుంచీ, – ఈ క్షణాన్నుంచీ మనం గొడ్డుగ్రాంధికులం!–"

"సరేలేరా, – వాళ్ళను ఇంతటితో వదిలినట్టేనా?"

"ఆవిడకడుపు చల్లగా, – నేను వదిలినా వాళ్లు నన్ను వదులుతారా? – **అ**భ్యాసం కూసువిద్యకాదుటోయ్ – ఇన్నాళ్ళకు దోవలోకి వచ్చినతరువాత, – మళ్ళీ **ఆ** ఇల్లాలు మడిగట్టుకు కూచుంటుందంటావా? – ఆవిడకు ఏం అగత్యం! – ఇలాగే దైవం చల్లగా చూస్తే – ఏటేటా, ఆవిడ ఎంగిలి పడనూ వచ్చు – పాతికో పరకో పెట్టి, – పరువు ఏక్సాల్‌గా కొనుక్కోను వచ్చు! – మనకు, కొన్ని ఏళ్ళదాకా ఈ వార్షికాలు తప్పవేమో అనిపిస్తుంది!"

"ఇది పరువే నంటావా? – ఈ సంపాదన!"

"ఇది కేవలం భాషకు సంబంధించిన విషయం – ఇందులో మంచి చెడ్డలు నిర్ణయించవలసింది ఏ సాహిత్యపరిషత్తో కాని, – మనం కాదు – మనకు కావలసిందల్లా యింతే – భాషను నమ్ముకున్నందుకు, – ఏదో రూపేణా పోషణ జరిగేటట్టు – **ఆ**దేవి అనుగ్రహించింది – ఇక తర్కం చాలిద్దాం – ఈ డబ్బులు ఖర్చయేదాకా, – నాకు చేదోడుగా ఉండు!–"

☆ ☆ ☆

ఈ తతంగం జరిగి ఇప్పటికి చాలరోజులైంది: డబ్బు ఏనాడో ఖర్చు అయిపోయింది – కధ పాత**పడిపోయింది** – కాని, ఆ ప్రయోగంమాత్రం మనసు అట్టడుగునే మౌనంలో పడి**పోయి ఉం**డాలి!–

ఆవాళ నన్ను ఆయన పలుకరించి, – "ఎప్పుడు రాక" అని అడగడం, – నేను ఉన్నట్టుండి, – "మీరు కన్నప్పుడే" అనడం, ఆయన ఆమాటకు మొగం కండలు చించుకోవడం – నేను ఉలిక్కిపడటం – ఈ రంధి కంతా అదీ కీలకం–

గ్రాంధిక ప్రయోగం చేసినందుకు, – **అవతల** మనిషి సౌమ్యుడు గనుక, – అంతటితో విడిచిపెట్టాడు – నా జాతకరీత్యా – అంతే యోగం అనుకోవాలి!–

★ ★ ★